

Liikenne- ja viestintäministeriö

Arviomuistio postilain muutoksista

Lausuntopyynnön diaarinumero VN/21366/2020

Lausunto

Suomen Kuurosokeat ry kiittää Liikenne- ja viestintäministeriötä mahdollisuudesta esittää näkemyksensä postilain muutoksia koskevaan arviomuistioon.

Suomen Kuurosokeat ry on kuurosokeiden ja vaikeasti kuulonäkövammaisten asiantuntija-, oikeuksienvallvonta-, vertais- ja palvelujärjestö.

Kuulonäkövamma yhdistelmä aiheuttaa erityisesti kommunikaatioon, tiedonhankintaan sekä orientoitumiseen ja liikkumiseen liittyviä ongelmia arjessa. Huomioimalla kuulonäkövammaisten erityistarpeet, huomioidaan samalla erittäin suuren väestöosan, esimerkiksi ikäihmisten, näkövammaisten ja kuulovammaisten palvelutarpeita.

Suomen Kuurosokeat ry pyytää huomioimaan, että digitalisaatio ei koskaan saavuta kaikkia ihmisiä. Myös ne, jotka käyttävät digitaalisia laitteita, voivat olla digitaalisten palvelujen ulottumattomissa. Tämä voi johtua palvelun vaikeaselkoisuudesta, saavutettavuusongelmista tai ihmisen kyvystä omaksua uusia asioita. Mikäli henkilö käyttää digitaalisia palveluita apuvälineiden avulla, tulisi varmistaa, että tulevat palvelut ovat saavutettavia sekä kuulon- että näön apuvälineillä samanaikaisesti.

Vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta ja itsenäisyyttä tulee kunnioittaa. Heillä tulee olla mahdollisuus lukea postinsa itse ilman toisen henkilön apua. Sähköinen asiointimuoto ei voi täysin korvata fyysisesti tapahtuvaa postinjakelua. Sähköisen asioinnin rinnalla tulee olla muita viestintätapoja. Esimerkiksi kuulonäkövammaisissa henkilöissä on heitä, joille paperisten kirjeiden lukeminen - mukaan lukien pistekirjoitusposti - tai lähettäminen on ainoa yhteydenpitotapa. Henkilöllä ei välttämättä ole tietokonetta käytössä, puhelimesta toisen henkilön puhetta on vaikea kuulla, tai henkilö lukee viestinsä suurennuslaitteella.

On huomioitava, että postin lähettäminen, erilaisten lähetysten maksaminen sekä yhteydenotot postin asiakaspalveluun on edelleen voitava tehdä myös muulla tavoin kuin ainoastaan sähköisesti.

Liikenne- ja viestintäviraston määräyksessä postilaatikkojen sijoittelusta (M61/2011) todetaan: ”Jollei liikuntaesteisyyttä muuten kyetä toteamaan, voi postiyritys pyytää enintään kahden vuoden väliajoin postin saajaa esittämään sellaisen lääkärinlausunnon, josta terveydentilan yksityiskohtia selvittämättä ilmenee kykeneekö postin saaja noutamaan postinsa laatikosta tai onko postin saajan liikuntakyky huomioon kohtuutonta edellyttää päivittäistä postilaatikolla asioimista.” Pidämme mainittua kahden vuoden väliaikaa kohtuuttomana silloin, kun henkilön vamma on pysyvä tai etenevä. Mikäli henkilöllä on terveydenhuollon asiantuntijan lausunto, jossa ilmenee vamman pysyvyys, pitäisi päätös postilaatikon sijoittamisesta tehdä toistaiseksi voimassa olevana.

Mikäli jakelupäivien määrää vähennetään, tulee jakelupäivien olla asiakkaan kannalta ennustettavissa ja tarkistettavissa. Esimerkiksi vaikeasti kuulonäkövammaisista henkilöistä osa tarvitsee toisen henkilön apua postien läpikäymiseen, joten on tärkeää tietää, minä päivinä kirjeposti jaetaan. Viranomaispäätöksiin liittyy muutoksenhaku-aika, joka on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Jos päätös on postitettu tavallisena kirjeenä, vastaanottajan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen postituspäivästä, jollei muuta näytetä. Postin tulovarmuus on osoittautunut sellaiseksi, ettei posti ole saapunut seitsemässä päivässä. Tämä voi aiheuttaa sen, että kuulonäkövammaisen henkilö saa tosiasiallisesti päätöksen tietoonsa vasta yli viikon kuluttua. Esitämme huolestamme tästä.

Vaikka näkövammaisten pistekirjoituspostista ei ollut arviomuistiossa mainintaa, Suomen Kuurosokeat ry pitää tärkeänä, että pistekirjoitusta sisältävien lähetyksien lähettäminen säilyy maksuttomana nykyisen postilain (415/2011) 40 a §:n mukaisesti.

Tampereella 10.2.2021

Suomen Kuurosokeat ry

Oikeusienvalvonnan työryhmä